TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2017. gada 13. jūlijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Publiski līgumi – Direktīva 2004/18/EK – 47. panta 1., 4. un 5. punkts – Pretendenta saimnieciskais un finansiālais stāvoklis – Direktīvas 89/665/EEK un 2007/66/EK – Prasība tiesā par lēmumu par pretendenta izslēgšanu no iepirkuma procedūras – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 47. pants – Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību

Lieta C-76/16

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Augstākā tiesa) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 28. janvārī un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 11. februārī, tiesvedībā

Ingsteel spol. s r. o.,

Metrostav a.s.

pret

Úrad pre verejné obstarávanie,

piedaloties

Slovenský futbalový zväz.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Ilešičs [*M. Ilešič*], tiesneši A. Prehala [*A. Prechal*], A. Ross [*A. Rosas*], K. Toadere [*C. Toader*] (referente) un E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*],

ģenerāladvokāts M. Kamposs Sančess-Bordona [*M. Campos Sánchez-Bordona*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– Slovākijas valdības vārdā – *B. Ricziová*, pārstāve,

– Eiropas Komisijas vārdā – *A. Tokár*, pārstāvis,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2017. gada 21. marta tiesas sēdē,

* Tiesvedības valoda – slovāku.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV 2004, L 134, 114. lpp.), 47. panta 1. punkta a) apakšpunktu, 4. un 5. punktu un Padomes 1989. gada 21. decembra Direktīvas 89/665/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām (OV 1989, L 395, 33. punkts), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. decembra Direktīvu 2007/66/EK (OV 2007, L 335, 31. lpp.) (turpmāk tekstā – "Direktīva 89/665"), 1. panta 1. punktu un 2. panta 3. un 6.–8. punktu, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 47. pantu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Ingsteel spol. s r. o.* un *Metrostav a.s.* (turpmāk tekstā kopā – "noraidītais pretendents"), no vienas puses, un *Úrad pre verejné obstarávanie* (Publiskā iepirkuma regulatīvā iestāde, Slovākija), no otras puses, saistībā ar publiskā iepirkuma procedūru, ko rīkoja *Slovenský futbalový zväz* (Slovākijas futbola federācija, turpmāk tekstā – "līgumslēdzēja iestāde").

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2004/18

3 Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīvas 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18 (OV 2014, L 94, 65. lpp.), 91. pantu Direktīva 2004/18/EK tika atcelta no 2016. gada 18. aprīļa. Tomēr, ņemot vērā pamatlietas faktu norises laiku, šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu tiek izskatīts atbilstoši Direktīvas 2004/18 redakcijai, kas bija spēkā pirms minētās atcelšanas.

4 Direktīvas 2004/18 preambulas 39. apsvērums ir formulēts šādi:

"Pretendentu atbilstības pārbaude atklātās procedūrās un kandidātu atbilstības pārbaude slēgtās un sarunu procedūrās ar līguma paziņojuma publicēšanu, un cenu aptaujā, kā arī pretendentu un kandidātu atlase jāveic pārredzamos apstākļos. Šai nolūkā jānorāda kritēriji, kas nav diskriminējoši un ko līgumslēdzējas iestādes var izmantot pretendentu atlasē, un līdzekļi, kurus komersanti var izmantot, lai pierādītu savu atbilstību minētajiem kritērijiem. Šai pašā pārredzamības garā, tiklīdz līgums ir konkursa priekšmets, jāprasa līgumslēdzējai iestādei norādīt atlases kritērijus, ko tā izmantos, un īpašas kompetences līmeni, kuru tā var prasīt vai neprasīt no komersantiem, pirms tiem atļauj piedalīties iepirkuma procedūrā."

5 Direktīvas 2004/18 44. panta "Dalībnieku atbilstības pārbaude un atlase un līguma slēgšanas tiesību piešķiršana" 2. punktā ir noteikts:

"Līgumslēdzējas iestādes var prasīt kandidātu un pretendentu atbilstību minimālajiem iespēju līmeņiem atbilstīgi 47. un 48. pantam.

Konkrēta līguma saistībā prasītās 47. un 48. pantā minētās informācijas apjomam un minimālajiem iespēju līmeņiem jābūt attiecinātiem uz [saistītiem ar] minētā līguma priekšmetu un samērojamiem ar to.

Šos minimālos līmeņus norāda līguma paziņojumā."

6 Šīs direktīvas 47. pantā "Ekonomiskais un finanšu stāvoklis" ir paredzēts:

"1. Komersanta ekonomisko un finanšu stāvokli parasti var pierādīt, sniedzot vienu vai vairākas šādas norādes:

a) atbilstīgas izziņas no bankas vai, attiecīgā gadījumā, pierādījumu par attiecīgu profesionālās darbības civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu;

[..]

4. Līgumslēdzējas iestādes līguma paziņojumā vai uzaicinājumā uz konkursu norāda, kuru vai kuras no 1. punktā minētajām norādēm tās ir izvēlējušās un kādas citas norādes ir jāsniedz.

5. Ja attaisnojošu iemeslu dēļ komersants nevar sniegt līgumslēdzējas iestādes prasītās norādes, tad šis komersants savu ekonomisko un finanšu stāvokli var pierādīt ar jebkādu citu dokumentu, ko līgumslēdzēja iestāde uzskata par atbilstošu."

7 Minētās direktīvas 48. pantā ir paredzēti nosacījumi attiecībā uz komersantu tehniskajām un/vai profesionālajām iespējām.

Direktīva 89/665 un Direktīva 2007/66

8 Direktīvas 2007/66 preambulas 36. apsvērumā ir teikts:

"Šī direktīva respektē pamattiesības un ievēro principus, kas jo īpaši ir atzīti [Hartā]. Jo īpaši šī direktīva tiecas nodrošināt, ka tiek pilnībā ievērotas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu saskaņā ar hartas 47. panta pirmo un otro daļu."

9 Direktīvas 89/665 1. pantā "Darbības joma un pārskatīšanas procedūru pieejamība" ir paredzēts:

"1. Šo direktīvu piemēro līgumiem, kas minēti Direktīvā [2004/18], izņemot gadījumus, kad šādi līgumi ir izslēgti no minētās direktīvas piemērošanas jomas saskaņā ar tās 10. līdz 18. pantu.

[..]

Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka attiecībā uz līgumiem, uz ko attiecas Direktīva [2004/18], līgumslēdzēju iestāžu lēmumus var efektīvi un, jo īpaši, iespējami ātri pārskatīt saskaņā ar šīs direktīvas 2. līdz 2.f pantā izklāstītajiem nosacījumiem, pamatojoties uz to, ka ar šādiem lēmumiem ir pārkāpti Kopienas tiesību akti publiskā iepirkuma jomā vai attiecīgās valsts noteikumi, ar ko transponē minētos tiesību aktus.

[..]

3. Dalībvalstis nodrošina to, ka saskaņā ar sīki izstrādātiem noteikumiem, ko dalībvalstis var pieņemt, pārskatīšanas procedūras ir pieejamas vismaz ikvienai personai, kura ir vai ir bijusi ieinteresēta iegūt konkrēta līguma slēgšanas tiesības un kurai ar varbūtējo pārkāpumu ir vai var tikt nodarīts kaitējums.

[..]

5. Dalībvalstis var prasīt, lai attiecīgā persona vispirms prasa pārskatīšanu līgumslēdzējā iestādē. Šādā gadījumā dalībvalstis nodrošina, ka šāda pārskatīšanas pieteikuma iesniegšana nekavējoties aptur iespēju slēgt līgumu.

[..]

Šā punkta pirmajā daļā minētā apturēšana nebeidzas, kamēr nav pagājis termiņš, kas ir vismaz 10 kalendārās dienas no nākamās dienas pēc dienas, kad līgumslēdzēja iestāde ir nosūtījusi atbildi, ja izmanto faksu vai elektroniskus saziņas līdzekļus, vai – ja izmanto citus saziņas līdzekļus – vai nu vismaz 15 kalendārās dienas no nākamās dienas pēc dienas, kad līgumslēdzēja iestāde ir nosūtījusi atbildi, vai arī vismaz 10 kalendārās dienas no nākamās dienas pēc dienas, kad saņemta atbilde."

10 Šīs direktīvas 2. pantā, kas reglamentē prasības attiecībā uz pārskatīšanas procedūrām, ir paredzēts:

"1. Dalībvalstis nodrošina to, ka pasākumos attiecībā uz 1. pantā paredzētajām pārskatīšanas procedūrām ir noteikts pilnvarojums:

a) tiklīdz rodas izdevība un panākot vienošanos veikt pagaidu pasākumus, lai izlabotu varbūtējo pārkāpumu vai novērstu turpmāku kaitējumu attiecīgajām interesēm, tostarp pasākumus, lai apturētu valsts līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru vai nodrošinātu tās apturēšanu, vai apturētu jebkura līgumslēdzējas iestādes pieņemtā lēmuma īstenošanu;

b) vai nu atcelt nelikumīgi pieņemtus lēmumus, vai nodrošināt to atcelšanu, tostarp atcelt diskriminējošas tehniskās, ekonomiskās vai finanšu prasības uzaicinājumā uz konkursu, līguma dokumentos vai jebkurā citā dokumentā, kas attiecas uz līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru;

c) atlīdzināt zaudējumus personām, kam ar pārkāpumu nodarīts kaitējums.

2. Šā panta 1. punktā un 2.d un 2.e pantā paredzētās pilnvaras var piešķirt atsevišķām struktūrām, kas ir atbildīgas par pārskatīšanas procedūras dažādiem aspektiem.

3. Kad pirmās instances struktūra, kas ir neatkarīga no līgumslēdzējas iestādes, pārskata līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas lēmumu, dalībvalstis nodrošina, ka līgumslēdzēja iestāde nevar noslēgt līgumu, kamēr pārskatīšanas struktūra nav pieņēmusi lēmumu par vai nu pagaidu pasākumu, vai pārskatīšanas piemērošanu. Apturēšana beidzas ne agrāk, kā beidzoties 2.a panta 2. punktā un 2.d panta 4. un 5. punktā minētajam nogaidīšanas termiņam.

4. Izņemot šā panta 3. punktā un 1. panta 5. punktā paredzētos gadījumus, pārskatīšanas procedūrām nav obligāti automātiski jāaptur līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras, uz kurām tās attiecas.

[..]

6. Dalībvalstis var noteikt, ka gadījumos, kad zaudējumu atlīdzināšanu prasa, pamatojoties uz to, ka lēmums ir pieņemts nelikumīgi, struktūrai, kurai ir vajadzīgās pilnvaras, vispirms ir jāatceļ apstrīdētais lēmums.

7. Izņemot 2.d līdz 2.f pantā paredzētos gadījumus, šā panta 1. punktā minēto pilnvaru īstenošanas ietekmi uz līgumu, kas noslēgts pēc tā slēgšanas tiesību piešķiršanas, nosaka attiecīgo valstu tiesību aktos.

Turklāt, izņemot gadījumus, kad pirms zaudējumu atlīdzināšanas lēmums ir jāatceļ, dalībvalstis var paredzēt, ka pēc līguma noslēgšanas saskaņā ar 1. panta 5. punktu, šā panta 3. punktu vai 2.a līdz 2.f pantu par pārskatīšanas procedūrām atbildīgā struktūra ir pilnvarota lemt vienīgi par zaudējumu atlīdzināšanu personām, kurām ar pārkāpumu nodarīts kaitējums.

8. Dalībvalstis nodrošina to, ka par pārskatīšanas procedūrām atbildīgo struktūru pieņemtos lēmumus var efektīvi izpildīt.

9. Ja par pārskatīšanas procedūrām atbildīgās struktūras pēc būtības nav tiesu iestādes, to lēmumus vienmēr rakstiski pamato. Turklāt šādā gadījumā jāparedz normas, lai garantētu procedūras, ar kurām jebkurus varbūtēji nelikumīgus pasākumus, ko veikusi pārskatīšanas struktūra, vai jebkuru varbūtēju trūkumu tai piešķirto pilnvaru īstenošanā var izskatīt tiesa vai cita struktūra, kas ir tiesa [LESD 267]. panta nozīmē un kas nav atkarīga ne no līgumslēdzējas iestādes, ne no pārskatīšanas struktūras.

[..]"

Slovākijas tiesības

11 Saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma Nr. 25/2006 9. panta 3. punktu redakcijā, kas ir piemērojama pamatlietai:

"Piešķirot publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, ir jāievēro vienlīdzīgas attieksmes, pretendentu un kandidātu nediskriminācijas, pārredzamības, ekonomijas un efektivitātes principi."

12 Šī likuma 27. pantā "Saimnieciskais un finansiālais stāvoklis" ir paredzēts:

"1. Saimniecisko un finansiālo stāvokli parasti var pierādīt ar šādiem līdzekļiem:

a) bankas vai ārvalstu bankas filiāles paziņojumu, piemēram, bankas vai ārvalstu bankas filiāles apņemšanos izsniegt kredītu;

[..]

3. Ja objektīvu iemeslu dēļ pretendents vai kandidāts nav spējīgs sniegt pierādījumus par savu saimniecisko un finansiālo stāvokli ar noteikta dokumenta iesniegšanu, līgumslēdzēja iestāde vai līgumslēdzējs to var atļaut pierādīt, iesniedzot jebkādu citu dokumentu."

13 Minētā likuma 32. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir paredzēts:

"Paziņojumā par līgumu līgumslēdzēja iestāde norāda atlases kritērijus attiecībā uz:

[..]

b) saimniecisko un finansiālo stāvokli un 27. pantā paredzētajiem pierādījumiem.

[..]"

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

14 Ar paziņojumu, kas publicēts 2013. gada 16. novembrī *Eiropas Savienības Oficiālā Vēstneša* pielikumā ar numuru 223/2013, kā arī tajā pašā dienā Slovākijas publiskā iepirkuma paziņojumu biļetenā ar numuru 18627-MSP, līgumslēdzēja iestāde uzsāka iepirkuma procedūru attiecībā uz publisku līgumu par sešpadsmit futbola stadionu rekonstrukciju, modernizāciju un būvniecību (turpmāk tekstā – "publiskais iepirkums").

15 No informācijas, ko iesniedzējtiesa sniedza, atbildot uz lūgumu sniegt paskaidrojumus, izriet, ka publiskā iepirkuma vērtība ir 25 500 000 euro bez pievienotās vērtības nodokļa (PVN).

16 Runājot par prasībām attiecībā uz saimniecisko un finansiālo stāvokli, paziņojumā par līgumu, atsaucoties uz Likuma Nr. 25/2006 27. panta 1. punkta a) apakšpunktu, no iepirkuma procedūras dalībniekiem tika prasīts iesniegt kādas Slovākijas bankas vai kādas ārvalsts bankas Slovākijas filiāles paziņojumu, saskaņā ar kuru tiem ir piešķirts kredīts vismaz 3 000 000 euro apmērā, un šai summai būtu jābūt to rīcībā visā publiskā iepirkuma līguma izpildes laikposmā. Šim apliecinājumam būtu jābūt kredīta līguma vai kredīta priekšlīguma formā, un tas būtu jāizsniedz personai, kas būtu pilnvarota uzņemties saistības lūgtās banku iestādes vārdā.

17 Noraidītais pretendents piedalījās minētajā iepirkuma procedūrā. Lai pamatotu, ka tas atbilst iepriekšējā punktā minētajām prasībām, tas iesniedza kādas banku iestādes apliecinājumu, kurā bija ietverta informācija par kredīta atvēršanu norēķinu kontā par summu vairāk nekā 5 000 000 euro apmērā, un apliecinājumu ar goda vārdu, kurā bija paziņots, ka gadījumā, ja tā piedāvājums tiktu izraudzīts, tā norēķinu kontā būtu summa vismaz 3 000 000 euro apmērā gan būvdarbu līguma slēgšanas brīdī, gan visā publiskā iepirkuma līguma izpildes laikposmā.

18 Noraidītais pretendents norādīja uz objektīvu neiespējamību citādi izpildīt līgumslēdzējas iestādes noteiktās prasības attiecībā uz saimniecisko un finansiālo stāvokli, pamatojoties uz līgumslēdzējas iestādes aptaujāto Slovākijas banku paziņojumiem, saskaņā ar kuriem saistošais solījums izsniegt kredītu, kāds tas ir prasīts paziņojumā par līgumu, var tikt izsniegts tikai pēc tam, kad tiktu apstiprināts kredīta darījums un kad tiktu izpildīti visi nosacījumi, ko noteikusi banka saistībā ar kredīta līguma noslēgšanu.

19 Uzskatot, ka minētais pretendents tostarp nav izpildījis Likuma Nr. 25/2006 27. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētās prasības attiecībā uz saimniecisko un finansiālo stāvokli, līgumslēdzēja iestāde nolēma to izslēgt no iepirkuma procedūras. Publiskā iepirkuma regulatīvā iestāde atstāja spēkā šo lēmumu. Tā kā Bratislavas *Krajský súd* (Bratislavas apgabaltiesa, Slovākija) ar 2015. gada 13. janvāra spriedumu noraidīja prasību par šo lēmumu, noraidītais pretendents ir vērsies ar apelācijas sūdzību par minēto nolēmumu iesniedzējtiesā – *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Augstākā tiesa).

20 Pēdējai minētajai tiesai ir radušies jautājumi par tā lēmuma tiesiskumu, ko pieņēmusi līgumslēdzēja iestāde, kura, lai gan ir fakts, ka noraidītajam pretendentam piedāvājumu atlases procedūras laikā bija pieejams banku iestādes solījums par kredītu 5 000 000 euro apmērā, uzskatīja, ka tas neatbilst paziņojumā par līgumu paredzētajiem kritērijiem attiecībā uz saimniecisko un finansiālo stāvokli.

21 Tāpat iesniedzējtiesa vaicā, vai saimnieciskais un finansiālais stāvoklis varētu tikt pierādīts, izmantojot alternatīvus līdzekļus un – šajā kontekstā – vai šajā ziņā varētu pietikt ar noraidītā pretendenta sniegto apliecinājumu ar goda vārdu, kurā norādīts, ka gadījumā, ja tā piedāvājums tiktu izraudzīts, tā norēķinu kontā būtu summa ne mazāk kā 3 000 000 euro apmērā gan būvdarbu līguma noslēgšanas brīdī, gan visā iepirkuma līguma izpildes laikposmā.

22 Visbeidzot iesniedzējtiesa vēlas zināt, vai iespējas vērsties tiesā, kuras noraidītajam pretendentam ir valsts līmenī, var tikt atzītas par "efektīvām" Savienības tiesību izpratnē, ņemot vērā, ka šīs vēršanās tiesā priekšmets ir zudis, jo publiskā iepirkuma procedūrā izraudzītais pretendents ir jau gandrīz pilnībā to izpildījis.

23 Šajos apstākļos *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai valsts iestāde, secinot, ka iepirkuma procedūrā par līgumu ar paredzamo vērtību 3 000 000 euro pretendents neatbilst atlases kritērijam attiecībā uz saimniecisko un finansiālo stāvokli, lai gan tā sniegtais apliecinājums ar goda vārdu un bankas sniegtā informācija apliecina, ka tas var saņemt īpašu bankas kredītu bez izmantojuma ierobežojumiem par maksimālo summu, kas pārsniedz publiskā iepirkuma vērtību, ir rīkojusies tostarp atbilstoši [..] Direktīvas [2004/18], it īpaši 47. panta 1. punkta a) apakšpunkta un 4. punkta, mērķim?

2) Vai dalībvalsts situācija banku pakalpojumu tirgū, kuru raksturo tas, ka banka tās saistošajā solījumā izsniegt kredītu paredz, ka finanšu līdzekļu piešķiršana tiks pakļauta kredītlīgumā paredzēto nosacījumu, kuri publiskā iepirkuma procedūras laikā vēl nav konkrēti norādīti, izpildei, saskaņā ar Direktīvas 2004/18 47. panta 5. punktu var tikt uzskatīta par "attaisnojošu iemeslu", kura dēļ pretendents nevar iesniegt līgumslēdzējas iestādes prasītos dokumentus, proti, vai šādā situācijā tas var pierādīt savu saimniecisko un finansiālo stāvokli ar apliecinājumu ar goda vārdu par pietiekamu kredīta attiecību ar banku esamību?

3) Vai, valsts publisko iepirkumu iestādes lēmumu izslēgt pretendentu pārbaudot tiesā, apstāklis, ka izraudzītais pretendents ir jau gandrīz pilnībā izpildījis vairākus līgumus, var tikt uzskatīts par objektīvu šķērsli, kura dēļ valsts tiesa nevar izpildīt [Hartas] 47. panta pirmās un otrās daļas, tās skatot kopsakarā ar [..] Direktīvas [89/665] 1. panta 1. punktu un 2. panta 3. un 6.–8. punktu, prasības?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

24 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2004/18 47. panta 1. punkta a) apakšpunkts un 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie neļauj līgumslēdzējai iestādei izslēgt pretendentu no publiskā iepirkuma procedūras ar pamatojumu, ka tas neatbilst attiecībā uz saimniecisko un finansiālo stāvokli paziņojumā par līgumu paredzētajam nosacījumam par tāda banku iestādes apliecinājuma iesniegšanu, kurā šī banku iestāde būtu apņēmusies piešķirt kredītu par šajā paziņojumā par līgumu noteikto summu un garantēt šim pretendentam, ka šī summa paliks pieejama visā līguma izpildes laikposmā.

25 Iesākumā ir jāatgādina, ka ar LESD 267. pantu Tiesa ir pilnvarota nevis piemērot Savienības tiesību normas konkrētam gadījumam, bet gan tikai nospriest par Līgumu un Eiropas Savienības iestāžu pieņemto tiesību aktu interpretāciju. Tomēr ar šo pantu ieviestās tiesu sadarbības ietvaros Tiesa, pamatojoties uz lietas materiāliem, var sniegt valsts tiesai Savienības tiesību interpretācijas elementus, kas tai var būt noderīgi, izvērtējot kādas Savienības tiesību normas sekas (spriedums, 2015. gada 16. jūlijs, *CHEZ Razpredelenie Bulgaria*, C-83/14, EU:C:2015:480, 71. punkts un tajā minētā judikatūra).

26 Atbilstoši Direktīvas 2004/18 44. pantam līgumslēdzējas iestādes var prasīt pretendentu atbilstību noteiktiem minimālajiem spēju līmeņiem. Šie minimālie spēju līmeņi ir jānorāda paziņojumā par līgumu.

27 Šajā ziņā minētās direktīvas 47. panta 1. punktā ir uzskaitīti dokumenti, kas parasti var tikt pieprasīti no komersanta, lai apliecinātu tā saimniecisko un finansiālo stāvokli. Šo dokumentu mērķis ir pierādīt, ka pretendenta rīcībā ir līdzekļi, kas nepieciešami publiskā iepirkuma līguma izpildei. Šo dokumentu starpā ir "atbilstīgas izziņas no bankas".

28 Saskaņā ar šī paša panta 4. punktu līgumslēdzējas iestādes paziņojumā par līgumu norāda, kurus dokumentus tās ir izvēlējušās un kādi citi pierādījumi ir jāsniedz.

29 Konkrētajā gadījumā pamatlietā aplūkotajā paziņojumā par līgumu kā kritērijs saistībā ar saimniecisko un finansiālā stāvokļa apliecināšanu tiek prasīts, lai pretendents iesniegtu kādas banku iestādes izdoto dokumentu, kurā būtu apliecināts, ka par labu šim pretendentam ir piešķirts kredīts vismaz 3 000 000 euro apmērā, kas būtu spēkā visā iepirkuma līguma izpildes laikposmā, proti, 48 mēnešus.

30 No Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka noraidītais pretendents iesniedza kādas banku iestādes paziņojumu, kurā ietverta informācija saistībā ar tā finansiālo situāciju, un apliecinājumu, kurā bija norādīts par kredīta atvēršanu norēķinu kontā par summu, kas pārsniedz 5 000 000 euro. Tāpat noraidītais pretendents iesniedza apliecinājumu, kurā tas ar goda vārdu paziņoja, ka gadījumā, ja tā piedāvājums tiktu izraudzīts, tā norēķinu kontā būtu summa vismaz 3 000 000 euro apmērā visā iepirkuma līguma izpildes laikposmā.

31 Līgumslēdzēja iestāde tomēr secināja, ka noraidītais pretendents nav izpildījis izvirzītās prasības attiecībā uz saimniecisko un finansiālo stāvokli, jo tā saimnieciskā un finansiālā situācija neatbilda dalības nosacījumam, saskaņā ar kuru bija jāsniedz pierādījumi noteiktā formā un ar noteiktu saturu.

32 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka ar Direktīvas 2004/18 47. pantu līgumslēdzējām iestādēm ir paredzēta pietiekami liela rīcības brīvība, kas tostarp izriet no šajā tiesību normā lietotā vārda "parasti". Kā izriet no Tiesas judikatūras, atšķirībā no šīs direktīvas 48. panta, kurā ir paredzēta slēgta sistēma, kas ierobežo minētajām līgumslēdzējam iestādēm pieejamos novērtēšanas un pārbaudes veidus un tātad to iespējas noteikt prasības, ar minētā 47. panta 4. punktu līgumslēdzējām iestādēm ir skaidri atļauts izvēlēties pierādījumus, kas jāsniedz kandidātiem vai pretendentiem, lai apliecinātu savu saimniecisko un finansiālo stāvokli. Tā kā Direktīvas 2004/18 44. panta 2. punktā ir atsauce uz minēto 47. pantu, šāda pati izvēles brīvība pastāv attiecībā uz minimālajiem saimnieciskā un finansiālā stāvokļa līmeņiem (šajā ziņā skat. spriedumu, 2012. gada 18. oktobris, *Édukövízig* un *Hochtief Construction*, C-218/11, EU:C:2012:643, 28. punkts).

33 Tajā pašā laikā no Direktīvas 2004/18 44. panta 2. punkta otrās daļas skaidri izriet, ka attiecībā uz konkrētu iepirkuma līgumu prasīto spēju minimālajiem līmeņiem ir jābūt saistītiem ar līguma priekšmetu un jābūt samērīgiem ar to. No tā izriet, ka prasībām attiecībā uz saimniecisko un finansiālo stāvokli ir jābūt objektīvi piemērotām šī komersanta stāvokļa noskaidrošanai un ka šīs prasības ir jāpielāgo attiecīgā līguma lielumam tādā ziņā, ka tās objektīvi veido pozitīvas norādes par pietiekamu saimniecisko un finansiālo pamatu, kas ļautu veiksmīgi izpildīt šo līgumu, tomēr nepārsniedzot to, kas ir saprātīgi nepieciešams šī mērķa sasniegšanai (šajā ziņā skat. spriedumu, 2012. gada 18. oktobris, *Édukövízig* un *Hochtief Construction*, C-218/11, EU:C:2012:643, 29. punkts).

34 Turklāt ir jāatgādina, pirmkārt, ka vienlīdzīgas attieksmes princips prasa, lai pretendentiem būtu vienādas iespējas formulēt savus piedāvājumus, un tātad tas nozīmē, ka visu pretendentu piedāvājumiem ir jāpiemēro vienādi nosacījumi. Otrkārt, pārskatāmības pienākuma, kas no tā nenovēršami izriet, mērķis ir garantēt, ka no līgumslēdzējas iestādes puses nepastāv favorītisma un patvaļības risks. Šis pienākums nozīmē, ka visiem piešķiršanas procedūras nosacījumiem un kārtībai paziņojumā par līgumu vai specifikācijās jābūt formulētiem skaidri, precīzi un nepārprotami – tā, lai, pirmkārt, jebkuram saprātīgi informētam un samērā rūpīgam pretendentam ļautu skaidri saprast to tvērumu un tos interpretēt vienādi un, otrkārt, līgumslēdzējai iestādei ļautu efektīvi pārbaudīt, vai pretendentu piedāvājumi atbilst kritērijiem, kuri reglamentē attiecīgo iepirkumu (spriedums, 2016. gada 2. jūnijs, *Pizzo*, C-27/15, EU:C:2016:404, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).

35 Runājot, pirmkārt, par paziņojumā par līgumu tieši norādīto prasību, ka finanšu nodrošinājumam ir jābūt sniegtam "līguma izpildes mērķiem", no pirmā prejudiciālā jautājuma formulējuma, šķiet, izriet, ka līgumslēdzēja iestāde secināja, ka šāda prasība nebija izpildīta, jo pretendentam piešķirtais bankas kredīts, lai gan tas pārsniedza minētajā paziņojumā par līgumu prasīto summu, bija kredīts norēķinu kontā, kas nebija paredzēts konkrēti iepirkuma līguma izpildei.

36 Šajā ziņā ir jāsecina, ka prasība iegūt kredītu, kas būtu konkrēti paredzēts iepirkuma līguma izpildei, objektīvi ir piemērota tam, lai noskaidrotu pretendenta saimniecisko spēju veiksmīgi izpildīt līgumu. Proti, kā norāda Eiropas Komisija, kredīta piesaistīšana konkrētam izmantojumam ir piemērota, lai pierādītu, ka pretendenta rīcībā patiešām ir līdzekļi, kas tam pašam nepieder un kas ir nepieciešami līguma izpildei (šajā ziņā skat. spriedumu, 1999. gada 2. decembris, *Holst Italia*, C-176/98, EU:C:1999:593, 29. punkts). Tomēr iesniedzējtiesai vēl ir jāpārliecinās, ka paziņojumā par līgumu prasītā summa ir samērīga ar līguma priekšmetu.

37 Runājot, otrkārt, par tāpat paziņojumā par līgumu minēto prasību attiecībā uz kredīta par summu, kas nav mazāka kā 3 000 000 euro, piešķiršanu "līguma izpildes laikposmā (48 mēneši)", lai gan ir taisnība, ka Direktīvas 2004/18 47. pantā nav skaidri paredzētas līgumslēdzējas iestādes tiesības prasīt no pretendenta, lai līguma izpildei nepieciešamie līdzekļi būtu pieejami visā līguma izpildes laikposmā, tomēr, kā ģenerāladvokāts to norādījis savu secinājumu 46. punktā, līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras ietvaros līgumslēdzējas iestādes veiktās saimniecisko un finansiālo kritēriju ievērošanas pārbaudes mērķis ir šai iestādei pārliecināties, ka visā līguma laikposmā pretendents faktiski varēs izmantot visa veida līdzekļus, uz kuriem tas balstās (šajā ziņā skat. spriedumu, 2016. gada 14. janvāris, Ostas celtnieks, C-234/14, EU:C:2016:6, 26. punkts un tajā minētā judikatūra).

38 Turklāt prasītās summas pieejamības saglabāšana līguma izpildes laikposmā ir lietderīgs elements, lai konkrēti izvērtētu pretendenta saimniecisko un finansiālo stāvokli salīdzinājumā ar tā saistībām. Proti, līguma pareiza izpilde ir cieši saistīta ar to, ka pretendenta rīcībā ir finanšu līdzekļi, lai to veiksmīgi izdarītu.

39 Tātad konkrētajā gadījumā nosacījums, ka pretendentam ir jābūt iespējai turēt savā rīcībā līdzekļus visā līguma izpildes laikposmā, ir piemērots, lai garantētu Direktīvas 2004/18 47. panta 1. punkta mērķu sasniegšanu.

40 Tomēr valsts tiesai ir jāizvērtē pretendenta šajā ziņā sniegto pierādījumu atbilstība, tostarp līgums par kredīta atvēršanu norēķinu kontā.

41 No iepriekš minētā izriet, ka uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2004/18 47. panta 1. punkta a) apakšpunkts un 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie ļauj līgumslēdzējai iestādei izslēgt pretendentu no publiskā iepirkuma procedūras ar pamatojumu, ka tas neatbilst attiecībā uz saimniecisko un finansiālo stāvokli paziņojumā par līgumu paredzētajam nosacījumam par tāda banku iestādes apliecinājuma iesniegšanu, kurā šī banku iestāde būtu apņēmusies piešķirt kredītu par šajā paziņojumā par līgumu noteikto summu un garantēt šim pretendentam, ka šī summa paliks pieejama visā līguma izpildes laikposmā.

Par otro jautājumu

42 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai gadījumā, ja paziņojumā par līgumu tiek prasīts iesniegt banku iestādes apliecinājumu, kurā šī banku iestāde apņemas piešķirt kredītu par šajā paziņojumā par līgumu noteikto summu un garantēt pretendentam, ka šī summa paliks pieejama visā iepirkuma līguma izpildes laikposmā, apstāklis, ka banku iestādes, pie kurām ir vērsies pretendents, neuzskata par iespējamu izsniegt pretendentam apliecinājumu ar šādu formulējumu, Direktīvas 2004/18 47. panta 5. punkta izpratnē var tikt uzskatīts par "attaisnojošu iemeslu", kas attiecīgā gadījumā dotu minētajam pretendentam tiesības pierādīt savu saimniecisko un finansiālo

stāvokli ar jebkādu citu dokumentu, kuru līgumslēdzēja iestāde uzskata par atbilstošu, tādu kā apliecinājums ar goda vārdu, kurā norādīts, ka gadījumā, ja pretendenta piedāvājums tiktu izraudzīts, tā norēķinu kontā būtu summa, kas atbilst paziņojumā par līgumu noteiktajai summai – kopš iepirkuma līguma noslēgšanas brīža un visā līguma izpildes laikposmā.

43 Direktīvas 2004/18 47. panta 5. punkts pretendentiem, kas attaisnojošu iemeslu dēļ nespēj iesniegt līgumslēdzējas iestādes pieprasītos dokumentus, atļauj pierādīt savu saimniecisko un finansiālo stāvokli ar jebkādu citu dokumentu, ciktāl līgumslēdzēja iestāde uzskata šādu dokumentu par atbilstošu šim mērķim.

44 Konkrētajā gadījumā noraidītais pretendents iesniedza apliecinājumu ar goda vārdu, kurā norādīts, ka gadījumā, ja tā piedāvājums tiktu izraudzīts, tā norēķinu kontā būtu vismaz summa 3 000 000 euro apmērā, apgalvojot, ka tam nebija iespējas iegūt banku iestādes apliecinājumu, ar kuru tā būtu apņēmusies piešķirt tam kredītu par paziņojumā par līgumā noteikto summu.

45 Šajā ziņā tieši iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai noraidītajam pretendentam nebija objektīvas iespējas iesniegt līgumslēdzējas iestādes pieprasītos dokumentus. Kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 53. punktā, tā tas būtu tostarp gadījumā, ja minētais pretendents nespētu iegūt Slovākijā tādus dokumentus, kādi ir prasīti paziņojumā par līgumu.

46 Tikai tad, ja iesniedzējtiesai nāktos konstatēt šādu objektīvu neiespējamību, tai būtu jāpārbauda, vai līgumslēdzēja iestāde pamatoti secināja, ka pretendenta iesniegtais apliecinājums ar goda vārdu nav uzskatāms par atbilstošu dokumentu tā saimnieciskā un finansiālā stāvokļa pierādīšanai. Tāpat atbilstoši šīs direktīvas 44. panta 2. punktam, to aplūkojot kopsakarā ar tās preambulas 39. apsvērumu, tai ir jāpārbauda, vai prasītās informācijas apjoms un prasītais spēju līmenis ir saistīti ar iepirkuma līguma priekšmetu un ir samērīgi ar to un vai atlases kritēriji tika piemēroti bez diskriminācijas.

47 Runājot par faktiskiem apsvērumiem, tieši iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai noraidītajam pretendentam objektīvi nebija iespējas iesniegt līgumslēdzējas iestādes prasītos dokumentus un, ja atbilde ir apstiprinoša, vai pretendenta iesniegtais apliecinājums ar goda vārdu nav uzskatāms par atbilstošu dokumentu tā saimnieciskā un finansiālā stāvokļa pierādīšanai.

48 Līdz ar to uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2004/18 47. panta 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja paziņojumā par līgumu tiek prasīts iesniegt banku iestādes apliecinājumu, kurā šī banku iestāde apņemas piešķirt kredītu par šajā paziņojumā par līgumu noteikto summu un garantēt pretendentam, ka šī summa paliks pieejama visā iepirkuma līguma izpildes laikposmā, apstāklis, ka banku iestādes, pie kurām ir vērsies pretendents, neuzskata par iespējamu izsniegt pretendentam apliecinājumu ar šādu formulējumu, šī panta izpratnē var tikt uzskatīts par "attaisnojošu iemeslu", kas attiecīgā gadījumā dotu minētajam pretendentam tiesības pierādīt savu saimniecisko un finansiālo stāvokli ar jebkādu citu dokumentu, kuru līgumslēdzēja iestāde uzskata par atbilstošu, ciktāl šim pretendentam objektīvi nebija iespējas iesniegt līgumslēdzējas iestādes prasītos dokumentus, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

Par trešo jautājumu

49 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru LESD 267. pantā noteiktā procedūra ir instruments sadarbībai starp Tiesu un dalībvalstu tiesām, ar kuru Tiesa sniedz dalībvalstu tiesām Savienības tiesību interpretācijas elementus, kuri tām ir vajadzīgi, lai izspriestu tajās izskatāmos strīdus (skat. it īpaši rīkojumu, 2016. gada 8. septembris, *Caixabank* un *Abanca Corporación Bancaria*, C-91/16 un C-120/16, nav publicēts, EU:C:2016:673, 13. punkts un tajā minētā judikatūra).

50 Šajā ziņā Tiesa vairākkārt norādīja, ka vajadzība sniegt valsts tiesai noderīgu Savienības tiesību interpretāciju prasa, lai valsts tiesa izklāstītu faktiskos un tiesiskos apstākļus, uz ko attiecas tās uzdotie jautājumi, vai vismaz paskaidrotu šo jautājumu pamatā esošās faktiskās situācijas (skat. it īpaši rīkojumu, 2016. gada 8. septembris, *Caixabank* un *Abanca Corporación Bancaria*, C-91/16 un C-120/16, nav publicēts, EU:C:2016:673, 14. punkts un tajā minētā judikatūra).

51 Prasības attiecībā uz lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu saturu ir skaidri izklāstītas Tiesas Reglamenta 94. pantā, kā arī Eiropas Savienības Tiesas ieteikumu valstu tiesām par prejudiciālās tiesvedības ierosināšanu (OV 2016, C 439, 1. lpp.) 15. punktā, saskaņā ar kuriem ikviens lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ietver "strīda priekšmeta, kā arī faktu, kuriem ir nozīme un kurus ir konstatējusi iesniedzējtiesa, kopsavilkumu vai vismaz to faktu izklāstu, uz kuriem balstīti jautājumi", "to valsts tiesību normu saturu, kas varētu būt piemērojamas attiecīgajā lietā, un attiecīgā gadījumā atbilstošo valsts judikatūru", kā arī "to iemeslu izklāstu, kas likuši iesniedzējtiesai šaubīties par noteiktu Savienības tiesību normu interpretāciju vai spēkā esamību, kā arī saikni, ko tā konstatējusi starp šīm tiesību normām un pamatlietai piemērojamajiem valsts tiesību aktiem" (šajā ziņā skat. rīkojumu, 2016. gada 20. jūlijs, *Stanleybet Malta* un *Stoppani*, C-141/16, nav publicēts, EU:C:2016:596, 8. un 9. punkts un tajos minētā judikatūra).

52 Konkrētajā gadījumā lēmumā par prejudiciālo jautājumu uzdošanu nekur nav norādītas valsts tiesību normas, ar kurām būtu paredzēts transponēt Direktīvas 89/665, kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu 2007/66, normas attiecībā uz pārskatīšanas procedūrām un to sekām. Tajā tostarp nav norādīts, vai Slovākijas Republika, kā tas noteikts minētās direktīvas 2. panta 6. punktā, ir paredzējusi, ka, lai varētu tikt prasīts atlīdzināt zaudējumus, vispirms ir jāatceļ apstrīdētais lēmums, vai arī, kā to atļauj minētās direktīvas 2. panta 7. punkta otrā daļa, tā ir paredzējusi, ka pēc tam, kad līgums ir noslēgts, par pārskatīšanas procedūrām atbildīgā struktūra lemj vienīgi par zaudējumu atlīdzināšanu.

53 Lēmumā par prejudiciālo jautājumu uzdošanu tāpat nav sniegti precizējumi par pamatlietas faktiem, kas attiecas uz noraidītā pretendenta iesniegtā pārskatīšanas pieteikuma priekšmetu, kā arī par iemesliem, kuru dēļ līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūra turpinājās, lai gan pārskatīšanas pieteikums par līgumslēdzējas iestādes lēmumu vēl nebija izskatīts.

54 Ņemot vērā šo norāžu neesamību, Tiesa nevar sniegt lietderīgu atbildi uz trešo jautājumu, kas tātad ir atzīstams par nepieņemamu.

Par tiesāšanās izdevumiem

55 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

1) **Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, 47. panta 1. punkta a) apakšpunkts un 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie ļauj līgumslēdzējai iestādei izslēgt pretendentu no publiskā iepirkuma procedūras ar pamatojumu, ka tas neatbilst attiecībā uz saimniecisko un finansiālo stāvokli paziņojumā par līgumu paredzētajam nosacījumam par tāda banku iestādes apliecinājuma iesniegšanu, kurā šī banku iestāde būtu apņēmusies piešķirt kredītu par šajā paziņojumā par līgumu noteikto summu un garantēt šim pretendentam, ka šī summa paliks pieejama visā iepirkuma līguma izpildes laikposmā;**

2) **Direktīvas 2004/18 47. panta 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja paziņojumā par līgumu tiek prasīts iesniegt banku iestādes apliecinājumu, kurā šī banku iestāde apņemas piešķirt kredītu par šajā paziņojumā par līgumu noteikto summu un garantēt pretendentam, ka šī summa paliks pieejama visā iepirkuma līguma izpildes laikposmā, apstāklis, ka banku iestādes, pie kurām ir vērsies pretendents, neuzskata par iespējamu izsniegt pretendentam apliecinājumu ar šādu formulējumu, šī panta izpratnē var tikt uzskatīts par "attaisnojošu iemeslu", kas attiecīgā gadījumā dotu minētajam pretendentam tiesības pierādīt savu saimniecisko un finansiālo stāvokli ar jebkādu citu dokumentu, kuru līgumslēdzēja iestāde uzskata par atbilstošu, ciktāl šim pretendentam objektīvi nebija iespējas iesniegt līgumslēdzējas iestādes prasītos dokumentus, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.**

[Paraksti]